

Chomutov - koncentrační tábor

Vypovídá Ottokar Kremen, 25.6.1950

Dokumenty k vyhnání Němců z českých zemí, zpráva 30

Vrátil jsem se domů 7.5.1945 z wehrmachtu a nemohl do svého bytu, protože ho obývali ruští důstojníci. Odebral jsem se proto k švagrové do Mezihoří, okres Chomutov, abych tam se ženou bydlel, pokud můj byt nebude volný. Šel jsem do svého bytu pro nějaké prádlo a oděvy. Když jsem se dostavil, důstojníci se omlouvali a nebránili mi odnést si šaty a prádlo. Přijel jsem na kole, ale během doby, kdy jsem byl v bytě, mi kolo někdo ukradl. Jakmile důstojníci zjistili, co se stalo, vyšel jeden z nich, major, na ulici a zastavil jednoho ruského vojáka, který přijížděl na motocyklu Sachs. Vzal mu motocykl a předal mi ho jako náhradu za kolo. Vystavil mi rusky psané potvrzení, abych bez potíží prošel ruskými zátarasy. Neměl jsem skutečně se žádnou ruskou hlídkou potíže a dobře jsem na motocyklu dojel do Mezihoří. Důstojníci poznamenali, že nejpозději do tří týdnů odejdou a já se budu moci vrátit do svého bytu. Ale vše se událo jinak:

3. června přišlo do mého přechodného bydliště u švagrové v Mezihoří devět Čechů. Kromě jednoho byli všichni v civilním oblečení, na němž však bylo zřejmé, že bylo ukradeno, protože nikomu neseseděly ani kalhoty, ani sako. Pouze jeden měl četnickou uniformu (štábní kapitán), kterou bylo možno pokládat za jeho vlastní, poněvadž mu padla. Prohlédli můj byt a celý dům. Sebrali všechny oděvy a prádlo, které mi Rusové vydali, jakož i všechny šaty mé švagrové a veškeré potraviny, králíky v kotcích zastřelili a nechali je tam ležet. Musel jsem se svléknout a zjišťovali, zda jsem byl u SS, když nic neobjevili, tázali se, zda jsem byl členem NSDAP nebo SA, když jsem odpověděl, že ne, bili mě do obličeje, až mi vytryskla krev z nosu a z úst. Když měli pohromadě vše, co chtěli pobrat, i motocykl, který jsem dostal od ruského majora, musel syn mé švagrové zapráhnout voly a vyvézt věci na silnici. I já jsem musel jít s nimi. Dovedli mě do místního hostince, kde byli vzápětí shromážděni všichni muži a potom začalo vzájemné bití, jeden druhého musel mlátit nebo fackovat. Odtud jsem se dostal do policejní věznice v Chomutově (někdejší hotel Výmar). 3. června byla neděle. Přišel jsem do cely, kde bylo místo pro dva lidi. Bylo nás tam 16, včetně jednoho jedenáctiletého chlapce, jehož rodiče byli umístěni v jiné cele. Nezapamatoval jsem si jména všech spoluvězňů, avšak jeden z nich, jehož soukromý život jsem dobře znal, byl učitel Kny ze Spořic. Jedenáctiletý chlapec byl syn ing. Merdena ze slévárny zvonů Herold v Chomutově. Syn a otec byli později zastřeleni v lágru a leží zahrabáni na jednom poli u Droužkovic. Matka zůstala nadále v táboře. Tak jsme byli v tomto policejním vězení do čtvrtka bez potravy a bez vody. Konečně ve čtvrtek odpoledne se naše situace změnila. Všechny nás postavili ve vězeňském dvoře obličejem ke zdi. Bylo dobré, že jsem uměl česky, takže jsem porozuměl všem úmyslům a rozhovorům, které Češi mezi sebou vedli a mohl jsem je sdělovat svým spolutrpitelem. Jednoho po druhém nás vyslýchal četnický poručík. Když jsem přišel na řadu, zeptal jsem se, proč jsem vězněn. Odpověděl mi: "Já jsem vás sem nepřivedl, a nemohu vás také propustit." Když bylo po výsledku, museli jsme se na dvoře seřadit do čtyřstupů, aby nás odvezli. Jeden Čech držel v ruce hitlerovský knírek a žádal, aby všichni, kdo půjdou kolem, zdravili, jak to chtěl Adolf, a jiný Čech se postavil na druhé straně se strojní puškou. Rozuměl jsem, jak Čech s knírkem v ruce na toho druhého volal: "Když někdo zvedne pracku, hned do ní střelit!" Stačil jsem ještě vyrozumět ostatní, aby to nedělali, takže jsme bez jediného pohledu na toho, který držel knír, vypochoďovali z brány. (...)

Dostali jsme se do lágru ve staré sklárně blízko městského velkostatku. (...) Těm, kteří měli slušné šaty, prádlo, boty, tyto věci sebrali a zato dostali oblečení po svých spolutrpitelech, kteří byli ubiti nebo umučeni k smrti. Tyto oděvy byly budto rozedrané nebo potřísněné krví. Potom jsme přišli do velké místnosti, v níž bylo celkem na 80 mužů, mezi nimi pan Rafler-Müller z Novosedel nad Bělou, obchodník zbraněmi Böhm a další, jejichž jména jsem si nezapamatoval. Místnost byla vydlážděna cihlami a měla střechu z lepenkové krytiny. Bylo tam vedro jako v peci. Nikdo neměl postel ani příkrývku, o slamníku ani nemluvě. Museli jsme ležet na cihlách. Po celý den od 6 ráno do 10 večer se bezustání podle českého komanda execírovalo. Byli mezi námi 70ti a 80tiletí starci, kteří se museli všeho zúčastnit. (...) Večer vstoupil do naší místnosti velitel tábora a ptal se, zda je mezi námi někdo, kdo zná české povely. (...) Předal mi velení. Zároveň jsem ho požádal, zda je dovoleno vyučovat osazenstvo češtině. Velitel souhlasil, a tak jsme měli na nějaký čas execírování z krku, poněvadž při vyučování bylo povoleno sedět, i

když jen na cihlové podlaze. V té době jsme měli jako každodenní stravu 100 g chleba, šálek kávy, dopoledne a v poledne nic, večer opět 100 g chleba a šálek kávy. Často nás v noci vyburcovali, museli jsme stát v pozoru a od každého českého civilisty si nechat líbit všemožné šikanování a trýznění. Jedné noci přišel oddíl Čechů, mezi nimi jeden četník, museli jsme se postavit do tří řad s třemi kroky odstupu, potom šli Češi od jednoho ke druhému a ptali se, zda byl dotyčný ve straně, v SS nebo v SA. Běda nešťastníku, který byl u některého stranického útvaru! Ti museli pod ranami bičem utíkat na dvůr; když byli všichni venku, opustili Češi místnost a my jsme směli ulehnout, ale o spáнку nemohlo být ani řeči, poněvadž jsme byli všichni rozrušeni a nevěděli, co se v nejbližším okamžiku stane. Brzy na to jsme slyšeli rachot kulometů, bylo to za ranního šera, brzy na to jel pod naším oknem nákladní vůz, který naložil mrtvolu zastřelených, z celého tábora to bylo 78 mužů. Hned ráno, když jsme vstali, musel jsem se třemi muži přivést kolečko a navázeli jsme do dvora písek, abychom zasypali kaluže krve po těch ubožácích. Potřebovali jsme 18 koleček písku, která musela být plně naložena, abychom ty krvavé skvrny alespoň překryli. Později se nákladník vrátil a musel jsem ho vymývat, poněvadž byl plný krve. Jak jsem vyslechl od stráží, byli ti lidé zahrabáni na jednom droužkovickém poli. Mezi těmito mrtvými byl jmenovaný ing. Merden z Heroldovy slévárny zvonů a jeho 11ti letý syn, zatímco manželka byla ještě v lágru.

Jednoho dne přišel rozkaz, že se má tábor vyprázdnit a všechno osazenstvo má přejít přes hranice k Rusům. Večer jsem se dozvěděl od velitele tábora, štábního kapitána četnictva, že se všichni dostali do smutně proslulého koncentračního tábora v Záluží.

V lágru ve staré sklárně zůstal jen jeden lékař jménem Lokwenz z chomutovské krajské nemocnice; jeden inženýr; jeden Rakušan, který za Hitlera udělal mnoho dobrého pro české dělníky, to bylo v táboře známo, ti Češi ho navštěvovali a přinášeli mu za odměnu kouření, a přece toho muže nepropustili; jeden někdejší štábní kapitán z českého vládního vojska; jeden Jugoslávec, jeden listonoš jménem Havel z Jirkova a já. Tázali jsme se jistého strážného, který byl poněkud přístupnější, co se s námi stane, a ten řekl: "Vy jste nebyli u NSDAP, vy budete propuštěni." K propuštění však nedošlo. Rakušana a Srba dopravily hlídky do jejich států a my ostatní jsme zůstali v tamějším lágru.

Uplynulo sotva 8 dní, a stav osazenstva vzrostl na 360, z toho přes 70 žen. Zapamatoval jsem si tato jména: pan Mader, ředitel Mannesmannových trubkáren v Chomutově, z téhož závodu pan inženýr Vierlinger, nějaký pan dr. Meier, velkoobchodník z Chomutova, pan Taud, ředitel knížecí správy Červený Hrádek-Jirkov, výrobce uzenin pan Mittelbach, Chomutov (byl v lágru utýrán k smrti), pan Müller, majitel kamenolomu Chomutov – Oberdorf, farář z Údlic u Chomutova, hajný z Načetína (byl rovněž ubit), a mnohé jiné osobnosti, na jejichž jména si nevzpomínám.

Po novém přírůstku jsme byli přiděleni do pracovních kolon pro ČSD v Chomutově a museli odstraňovat trosky z bombardované výtopny. Byl při tom také nějaký ing. Sturm z Chomutova. Chodil jsem s těmito pracovníky jako tlumočnick, abych svým spolutrpitelem předával rozkazy železničních mistrů a parťáků. Byli mezi námi mnozí, kteří podobnou práci v životě nedělali, a ty poháněla bičem železniční policie, která na kolony dohlížela. Při této práci jsme v poledne dostávali navíc polévku ze sojového žrotu bez soli a jakýchkoli jiných přísad, kromě ranních a večerních 100 g chleba a kávy. Jestliže někdo utekl, šel vedoucí party, který byl také z tábora, na houpačku (mučírna). (...) Na nádraží jsem se seznámil s jedním mladým mistrem, kterému byl přidělen 3 pokojový byt v Chomutově, Klingengärten, ale on se tam nenastěhoval. Často mi říkal: "Kam to jen povede, tady žádný byt nechci, protože v tomhle bytě je všechno ukradené." Byl to však jediný člověk těchto názorů, kterého jsem poznal, později nám dal do tábora dva vagony brambor, abychom je uvařili pro osazenstvo. Mnohým zajatým přinášel chléb a daroval svůj poslední příděl. (...)

Ti, kdo byli dvakrát nebo třikrát zbiti, měli hnisající rány. Hnis prosakoval košilí i kabátem. Záda těchto ubožáků byla poseta mouchami a hrozivě páchla. Dostali se sice později na malou oddělenou místnost, tzv. marodku, avšak o léčení nemohlo být řeči. Když se na marodce sešlo 8 až 10 lidí, museli tihle dobití, kteří se sotva pohnuli, vykopat asi 2 metry hloubkou a 60 cm širokou jámu. Večer, když byla jáma hotova, ty lidi k ní postavili, první si musel lehnout do jámy (hrobu) a teprve když tam ležel, vystřelili na něj shora. Na mrtvého si lehl druhý, který byl rovněž shora zastřelen, a tak to pokračovalo, až byl hrob plný. Jednou zbylo ještě jedno místo, přivedli tedy 67 letou paní, které předtím ostříhali vlasy. Byla zmlácena, protože

nechtěla říci, kde se zdržuje její syn, musela se položit na ty, kdo už byli zastřeleni, a zastřelili ji stejně jako je.

Nenacházím slov, která by vylíčila, jak vypadali lidé, kteří byli dvakrát zbiti. Vyděl jsem příslušníka zbraní SS, který byl po druhé zmlácen. Nehledě na tělo, které bylo celé rozbité, bylo jeho pohlaví napučené v průměru na 8-9 cm, naběhlé krví a varlata začínala hnisat; až ke konečníku měl všechno plné hnisu, zapáchal příšerně. A to vše jen pro to, že byl Němec a příslušník SS. Denně přibývali další. "Stráž bezpečnosti" přiváděla lidi zvenku do tábora už polomrtvé. Jednou přinesli na nosítkách těžce raněného Lotyše, který ležel kvůli zotavení v lazaretu, oblečeného v košili a spodkách. Uměl špatně německy. Poněvadž jsem ho musel vyzpovídat, pověděl mi, že lituje, že nevěděl, co znamená SS, přihlásil se k boji a dostal se k SS a netušil, oč se jedná. Tento ubohý člověk byl ještě téhož večera zastřelen.

Později přišli důstojníci české armády a vybírali si v táboře své oběti. Našli starého bývalého německého plukovníka na penzi, který v létech 1918 až 1924 sloužil v české armádě a z ní byl penzionován; toho doslova ubili k smrti. Fotograf Schuster z Chomutova a advokát dr. Willi Schober byli rovněž umláceni. Dále městský stavitel, ředitel dipl.-ing. Hermann Dymaczek.

Jednou přišla skupina českých důstojníků a vytýkala veliteli tábora, že má v lágru ještě na živu bývalou městskou policii: "Uklidte ten ksindl!" Jeden z důstojníků to řekl česky, ale rozuměl jsem tomu.

Po nějaký čas jsem pracoval v kuchyni. Na jídelníčku nebylo nic kromě polévky ze sojového šrotu bez soli a večer, jak už řečeno, káva a chléb, avšak ve skladu plesnivělo maslo, margarín, nudle, kroupy a jiné potraviny. Každá hlídka, i velitel, jezdili domů ukradenými auty s plnými kufry, brali si potraviny, šaty, prádlo a jiné věci. Příbuzní zajatců přinášeli prádlo pro své otce a syny, také chléb a jídlo. Hlídka u brány vše přebírala, věci byly odneseny na strážnici, prohledány, a pokud tam bylo dobré prádlo, hlídky si je mezi sebou rozdělily, jídlo nechali uschnout nebo je snědli strážníci.

Teprve úplně ke konci dostávaly ženy večer chléb namazaný margarínem a do polévky se dávala sůl, ještě později se dal velitel obměkčit a jednou týdně se v polévce vařilo koňské maso.

Tak to probíhalo, až jsme byli přesídleni do bývalého Cyprianského tábora v Oberdorfu. V tomto táboře jsem se musel podrobit operaci a směl tam potom zůstat. Když jsem se uzdravil, dozrával ve mě plán na útěk, který jsem také uskutečnil. A něco takového podepsal civilizovaný svět, navíc demokratický, to vše vědomě zamlčel a nám to v rozhlasu předpovídal jako "osvobození"!

Převzato z knihy „Slyšme i druhou stranu, Dokumenty k vyhnání Němců z českých zemí“ (str. 83-88), výběr a překlad z německého originálu „Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen“, Mnichov 1952. Českou edici připravila Sidonia Dědinová, vydalo Infcentrum Šumava, České Budějovice 1991. Přetisk pro www.go-east-mission.de (únor 2006) se svolením editorky.